



ענבר ברשת

אתרי אינטרנט



# מה התחדש באתרנט בתחום הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם?



יוסי שדה

בגיליון 23 של ביטאון המורים לערבית משנת 1998 כתבתי רשימה ששמה: "האינטרנט לשירות הוראת הערבית" (שם, ע"ע 138-141). באחרונה קראתי שוב רשימה זו ונוכחתי לדעת שחלה התקדמות גדולה בתחום בשנים האחרונות. בתקופה זו השתרשה תרבות השימוש באינטרנט בכל התחומים. כך גם בתחום החינוך וההוראה, בכלל, ובהוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם, בפרט. יש לציין כי אף על פי שהעולם הערבי עדיין לא הדביק את העולם המערבי בתחום השימוש באינטרנט, הרי מספר האתרים בשפה הערבית עולה בהתמדה. חל גם גיוון גדול בתחומי העניין של אתרים אלה.

מאמר מאת בשמת יפת־אבשלום, "אתרי אינטרנט בעולם הערבי ככלי מחקרי", עוסק בין השאר בנושא זה. (ראו את המאמר ב'רוח מזרחית' (2) – הביטאון המקוון של 'החברה המזרחית', שהתפרסם באתר 'אהלן': 'מידע למורה' < פעילות החברה המזרחית!>).

כמות האתרים, שעוסקים ישירות או בעקיפין בהוראת ערבית ועולם הערבים והאסלאם, גדלה בהתמדה. להלן אסקור את האתרים הבולטים בתחום, בעיקר בישראל.



## ■ אהלן أهلا

האתר התפתח בשנים האחרונות לפורטל (שער, بوابة) של תחום הוראת הערבית בארץ. מטרת האתר היא לספק למורים ולתלמידים מידע אמין ועדכני על התחום הזה. להלן הנושאים הבולטים:

- הנחיות והודעות הפיקוח על הערבית בהיבט הארצי והמחוזי.
- השתלמויות מחוזיות ומוסדיות, הרצאות וימי עיון.
- מבחני הבגרות: מידע, שאלונים, מבחני מתכונת.
- פעילויות ראויות לציון של מורים: אתרים בית-ספריים, תוכניות לימוד, פעולות העשרה והסברה.
- פורום מורים לתמיכה הדדית ולהעשרה.
- הפניה לאתרים חשובים בתחום.

<http://w3.kfar-olami.org.il/ahlan>

---

## ■ אתרים של מורים

מורים לערבית יזמו הקמת אתרים המוקדשים למקצוע. אתרים אלה כוללים: הודעות, חומרי למידה, פורומים, דוגמאות למבחנים, הקלטות, חומרי העשרה, עבודות תלמידים, קישורים ועוד. יש לציון כאן את אתר הערבית המעולה של בית הספר 'בגין' בראש העין, שנבנה על ידי כרמית בר און. האתר זכה בפרס לשנת 2005 בתחרות מטעם האיחוד האירופי בתחום הלמידה מרחוק. כדי להבין את גודל ההישג, יש לשים לב לנתונים הבאים: הפרס ניתן ל-7 אתרים מתוך 800 שהוגשו לתחרות. אתרים אלה ייצגו כ-35 מדינות.

<http://www.linnet-pro.net/nodeweb.asp?t=24775>

---

יצויין שאתר שנבנה על ידי חיים ניסים, מורה לערבית בבית ספר 'מוסינזון' בהוד השרון, זכה אף הוא בפרס זה בשנת 2001. נושא האתר: הוראת אסלאם וערבית באמצעות האינטרנט.

<http://www.levinsky.macam98.ac.il/islam/welcome.html>

---

גם השנה מתקיימת התחרות מטעם האיחוד האירופי בתחום הלמידה מרחוק. מורים מעוניינים יכולים למצוא מידע באתר הבא:

<http://www.makash.org.il/s244.html>

---

אתרי המורים תורמים ישירות להוראת המקצוע בהעמדת חומרי לימוד מעניינים ומועילים לרשות התלמידים, באפשרות לקיים אתם קשר שוטף בעיקר לפני מבחנים, בגיבוש הצוות ובהעלאת קרנו של המקצוע בבית הספר.

רשימת אתרי מורים ניתן למצוא באתר 'אהלן' < 'ברשת' < 'אתרי מורים'.

#### ■ מתקוונים בערבית

אחד האתרים הטובים, שעושה שימוש באינטרנט ככלי להוראת נושאים דקדוקיים בעיקר. ההסברים ברורים ומשלבים אמצעי המחשה יפים. בנוסף, התרגול מאפשר לתלמיד לבחון את עצמו ולקבל הזון חוזר, וכל זאת באופן נוח וידידותי. גם הפורום הפעיל תורם: מורים ותלמידים מגיבים ואף תורמים מידע על חומרים נוספים ברשת. באחרונה נוסף מדור חשוב: בחינות הברגרות ברמה של 1 יח"ל ר-2 יח"ל השלמה ל-3 עם פתרונות.

<http://clickit3.ort.org.il/tamarin/page.clickit>

#### ■ דיוואן ألدیوان



במוקד האתר הזה מגזין ידיעות במגוון נושאים ובכל מיני רמות. בעת ההתמודדות עם הטקסטים, התלמידים יכולים להיעזר במילון של האתר, וכן במילון איילון שנער שעלה לרשת האינטרנט. הגישה לשני המילונים ידידותית. בנוסף, יש תרגילים מגוונים בסוף כל ידיעה, תוך ניצול היכולת

של המחשב לעשות את הפעילות נוחה ומעניינת יותר. התלמידים גם מקבלים משוב לתרגילים שהם מבצעים. כמו כן, ניתנת גישה לגרסה מלאה של הטקסט וחלק מהטקסטים ניתן גם לשמוע. באתר יש גם מדור שנקרא 'פני המזרח', שמטרתו להציג ולתרגל בעברית נושאים מתחום עולם הערבים והאסלאם. יש לציין שמותרת כניסה גם לגולשים לא רשומים, אבל חלק מהתרגילים לא יהיו זמינים בעבורם. בנוסף, למורים רשומים יש אפשרות לחבר חומרים לכיתתם ולעקוב אחרי התקדמות תלמידיהם.

<http://d1.snunit.k12.il>

## ■ שפה מספרת תרבות *اللغة باب الحضارة*

האתר מלווה את ספרי הלימוד 'שפה מספרת תרבות', וכולל הסברים על התוכנית, פורומים, פינה שמאפשרת הפניית שאלות למחברת הספרים אלה ולסטרה ומערכי שיעור. אחת התרומות הבולטות באתר הוא בלי ספק עיתון מעובד לתלמידים ברמה של חטיבת ביניים וחטיבה עליונה. העיתון הזה, *موجز الأنباء*, המתפרסם אחת לחודש במשך שנת הלימודים, כולל גם ארכיון של העיתונים, שיצאו לאור בתשס"ה ובתשס"ו. העיתון משמש זה שנים את תלמידי הערבית לתרגול קריאת טקסטים ברמות שונות ובנושאים מגוונים. בנוסף, יש באתר מידע על חומרי לימוד, מדריכים למורה ועוד. באחרונה התחיל להתפרסם באתר מידע על תוכנית חדשה: 'השפה כגשר תרבות', שמופעלת בעיקר בבתי הספר היסודיים ובמקצת בתי ספר בחטיבת הביניים באורח ניסיוני.

<http://www.safamesaperet.co.il>

---

## ■ אורייאנית

באתר של מחוז הדרום חומרי למידה ממוינים לפי נושאים ורמות לימוד, ופורום למורים לערבית.

<http://www.orianit.edu-negev.gov.il/arabicbs>

---

## ■ המילון הערבי־עברי המקוון מאת איילון־שנער במהדורתו המקוונת

<http://arabdictionary.huji.ac.il>

---

המילון, ששימש שנים רבות כמילון העיקרי של לומדי הערבית בארץ, עלה לרשת בגרסה מקוונת בראשית 2005. המילון המקוון מבוסס על המהדורה המודפסת שפורסמה ב־1947. למרות השנים הרבות שחלפו מאז, משמש המילון כלי עזר טוב מאוד ללומדי הערבית. בצד המילון הערבי־עברי כוללת המהדורה המקוונת אינדקס עברי־עברי שמשמש כלי עזר טוב וחשוב ללומדי הערבית. מבחינת הוראת הערבית המילון המקוון הזה הוא בבחינת פריצת דרך, מכיוון שהוא מאפשר עבודה יעילה יותר בקריאת טקסטים ובייחוד אלה שמתפרסמים באינטרנט. הדבר מאפשר להפנות תלמידים להיעזר במילון בשלבים מוקדמים של הלימוד. עם זאת, ראוי להסב את תשומת לבם של התלמידים לעובדה שהמילון המודפס יצא לאור בשנת 1947, על כל המשתמע מכך. יצוין כי באינטרנט ניתן למצוא מילונים לערבית־ערבית, ערבית־אנגלית ועוד.

אתרים חשובים בתחום זה הם:

<http://lexicons.ajeeb.com>

---

<http://dictionary.sakhr.com>

---

■ ממר"י

ממר"י הוא מכון עצמאי בלי כוונות רווח, לחקר תקשורת המזרח התיכון. המכון נוסד בשנת 1998, במטרה ללמוד מקרוב על המתרחש בעולם הערבי ולהציג לציבור, בארץ ובעולם, מידע עדכני ומקיף ממקורות ראשוניים על הנעשה בו. באתר מדור לקריקטורות ולסרטוני טלוויזיה בערבית עם תרגום לאנגלית, וכן מידע על הרצאות בתחומי המזרח התיכון. ניתן גם להצטרף לרשימת דיור.

[http://www.memri.org.il/memri/index\\_hebrew.asp](http://www.memri.org.il/memri/index_hebrew.asp)

---

■ 'רוח מזרחית' – הביטאון המקוון של 'החברה המזרחית'

'החברה המזרחית הישראלית' מפרסמת פרסום עתי חדש בדמות ביטאון אלקטרוני, המופץ חינם בדוא"ל לכל מכותבי החברה, וכולל מאמרים קצרים של אנשי אקדמיה, תקשורת וממשלה בארץ; 'רשמי מסע' של אישים ישראלים מביקורים ומשהות במדינות ערביות ו/או מוסלמיות; כתבות עומק וראיונות מתורגמים מהעיתונות הערבית; תקצירים של עבודות לתואר שני ושלישי שפורסמו בארץ; ספרים חדשים בעברית בתחומי האסלאם והמזרח התיכון; ידיעות על אודות כנסים והרצאות של החברה ומדורים נוספים. ארבעת הביטאונים שראו אור עד היום התפרסמו באתר 'אהלן' בקישור הבא:

[http://w3.kfar-olami.org.il/ahlan/olam\\_haaravim/hevra\\_mizrahit.htm](http://w3.kfar-olami.org.il/ahlan/olam_haaravim/hevra_mizrahit.htm)

---

■ גוגל: חיפוש בערבית

<http://www.google.co.il>

---

מנוע החיפוש 'גוגל' (ולא רק הוא) מאפשר חיפוש מידע בערבית. כלי זה מאפשר ללומדי השפה לאתר חומרים בערבית בכלל וחומרי למידה בפרט. יש לציין במיוחד בפני מורים ותלמידים לערבית את האפשרות לבדוק כיצד נהוג להשתמש – לפחות באינטרנט – במילים או בביטויים בשפה הערבית.

בנושא השימוש ב'גוגל' יש לשים לב לנקודות הבאות: בדף הבית של 'גוגל' יש להיכנס לתפריט 'העדפות' ולסמן את השפות שבהן אנו מעוניינים, ולשמור העדפות אלה. אם נסמן רק ערבית, יביא לנו החיפוש רק תוצאות בשפה הערבית. בקישור 'כלי שפה' ניתן גם לקבוע ששפת הממשק של 'גוגל' תהיה ערבית ולא עברית. באותו העמוד ניתן גם להיכנס לאתר של 'גוגל' המיוחד לארץ מסוימת. חלק ממדינות ערב כבר מופיעות שם (מצרים, סעודיה, ירדן ועוד). במקרה זה שפת הממשק תהיה ערבית.

לאחר שבחרנו את השפה יש לשים לב שניתן לסנן מראש את המידע שנקבל על פי הפרמטרים הבאים: אתרים באינטרנט, תמונות, קבוצות, מדריך, חדשות. בסעיף 'חדשות' יש אפשרות לקבל חדשות בשפה הערבית בלבד (התפריט בסוף העמוד). בתיבת החיפוש ניתן לכתוב מילה או יותר, ומנוע החיפוש יביא את הדפים שבהם מופיעה אחת ממילות החיפוש או יותר. ניתן גם לכתוב מילים בתוך מרכאות, לדוגמה: "העיר מכה", ובמקרה זה נקבל רק את הדפים שבהם ביטוי זה מופיע כמות שהוא.

אפשרות חשובה לסינון המידע המתקבל היא להשתמש באפשרות 'חיפוש מתקדם', שכוללת, בין היתר, את הפרמטרים הבאים: שפה: ציון השפה שבה ברצונך לקבל את התוצאות; תאריך: הגבלת התוצאות לתקופה של שלושה, שישה ושנים עשר חודשים בעבר; מופעים: ציון של מקום מופע המונח בדף – בכל מקום בדף, בכותרת, בכתובת האתר; תחום: חיפוש באתר אינטרנט ספציפי בלבד או איהכללת אתר זה בחיפוש ועוד.

## סיכום

ניתן לומר שבשנים האחרונות גבר השימוש באינטרנט בהוראת הערבית. השימושים העיקריים הם:

- איתור חומרים עדכניים ומעניינים: טקסטים, קבצי קול ווידאו (תחום הוידאו תופס תאוצה באינטרנט). החיפוש בעזרת 'גוגל' מסייע כאן רבות.
- תרגום חומרים בעזרת מילונים אינטרנטיים, כשהתרומה הבולטת היא העלאת מילון איילון-שנער המעולה לאינטרנט.
- לימוד אקטיבי בעזרת אתרים כמו 'דיוואן' ומתקוונים בערבית!
- השתתפות בפורומים של מורים ותלמידים לחילופי דעות ולסיוע הדדי.
- קבלת מידע עדכני, חומרים והנחיות מהפיקוח על הערבית ברמה הארצית והמחוזית.



- חילופי חומרי למידה מעובדים בין מורים, על ידי העלאתם לאתרים כמו 'אהלן'.
- הקמת אתריים בית-ספריים שכוללים חומרי לימוד, העשרה, הנחיות ופורומים. האתר של בית הספר 'בגין' בראש העין בולט באיכותו.
- העשרה בתחום עולם הערבים והאסלאם, כשניכרת כאן תרומת אתר ממר"י ו'רוח מזרחית'!

